

Nader onderzoek vleermuizen Diepeveen

Schapenzandweg 13 Diepeveen

projectnr 262906
revisie 00
17-12-2014

auteur(s)

J.W.C. Melis MSc

Opdrachtgever

De heer G.J.H. Peters
Schapenzandweg 13
7431 PZ DIEPENVEEN

datum vrijgave

17 december 2014

beschrijving revisie 01

Definitief

goedkeuring

H.J. Riphagen

vrijgave

R.H. Schokker

Projectgroep bestaande uit:

J.W.C. (Ko) Melis MSc.

ing. H.J. Riphagen

Veldwerk inventarisatie vleermuizen

ing. J. Koorevaar ing. M. Bouma en ing. M. Groeneveld (Adviesbureau E.C.O. Logisch).

Tekstbijdragen:

Ko Melis

Jeroen Koorevaar

Fotografie:

J. Koorevaar

Vormgeving:

Ko Melis

Datum van uitgave:

17 december 2014

Contactadres:

Zutphenseweg 31D

7418 AH DEVENTER

Postbus 321

7400 AH DEVENTER

Copyright © 2014

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, elektronisch of op welke wijze dan ook, zonder schriftelijke toestemming van de auteurs.

	Inhoud	Blz.
1	Inleiding	2
1.1	Aanleiding en doel	2
1.2	Huidige situatie	2
1.3	Voorgestane ontwikkeling	3
2	Methode.....	4
2.1	Vleermuizen.....	4
2.2	Overige soorten	4
3	Resultaten	5
3.1	Vleermuizen.....	5
3.2	Overige soorten	5
4	Conclusies en aanbevelingen	7
4.1	Conclusies onderzoek.....	7
4.1.1	Vleermuizen	7
4.1.2	Steenmarter.....	7
 Bronnen:8		
	Toetsingskader Flora- en faunawet	9

1 Inleiding

1.1 Aanleiding en doel

De heer G. Peeters is voornemens om de agrarische activiteiten op het agrarisch bedrijf aan de Schapenzandweg 13 in Diepeveen te beëindigen. Op dit moment is er een varkenshouderij gevestigd. Er zijn al enkele maanden geen varkens meer op het bedrijf aanwezig. In het kader van de Rood voor Rood regeling wordt na het beëindigen van de activiteiten een aantal gebouwen afgebroken en worden op dezelfde locatie een tweetal nieuwe woningen gerealiseerd. Om deze ontwikkeling mogelijk te maken is een bestemmingsplanwijziging nodig. Hiervoor is eerder een natuurtoets uitgevoerd, als aanvulling op deze natuurtoets is nader onderzoek uitgevoerd naar het voorkomen van door de Flora- en faunawet zwaar beschermde vleermuizen (tabel 3). De uitkomsten uit dit aanvullende onderzoek worden in deze rapportage beschreven.

1.2 Huidige situatie

Het plangebied ligt aan de Schapenzandweg 13, ten westen van Diepeveen, tussen de dorpsrand van Diepeveen aan de oostzijde en de spoorlijn en beboste delen aan de westzijde. Er bevinden zich een aantal verschillende gebouwen op het terrein, waaronder een aantal oude stallen. Op enkel plekken zijn op de planlocatie bomen en struiken te vinden.

Afbeelding 3.1 Het plangebied (google.maps.nl).

1.3 Voorgestane ontwikkeling

De bedrijfsactiviteiten aan de Schapenzandweg 13 worden beëindigd. De agrarische gebouwen (schuren) worden afgebroken. Als compensatie hiervoor worden twee nieuwe woningen gerealiseerd. De huidige situatie is weergegeven op afbeelding 3.1 en de toekomstige situatie is weergegeven op afbeelding 3.2. In de toekomstige situatie is in het plangebied sprake van vier woonhuizen met bijgebouwen. van deze woningen worden twee woningen nieuw gerealiseerd ten opzichte van de huidige situatie.

Afbeelding 3.2: Ontwerp nieuwe situatie (Eelerwoude, februari 2013).

2 Methode

2.1 Vleermuizen

Het inventariseren van vleermuizen bestaat uit het onderzoeken van aanwezigheid in het plangebied van de functies zomer- en kraamverblijven, paarverblijven en zwermplaatsen alsmede vliegroutes en foerageergebied. Deze inventarisaties zijn uitgevoerd conform het Vleermuisprotocol 20131. Onderstaand wordt omschreven op welke wijze het onderzoek uitgevoerd is. De inventarisaties zijn uitgevoerd door ing. J. Koorevaar, ing. M. Bouma en ing. M. Groeneveld.

Zomer- en kraamverblijven van vleermuizen

In de periode 15 mei tot 15 juli 2014 zijn drie inventarisaties van circa twee uur uitgevoerd, teneinde zomer- en kraamverblijven vast te kunnen stellen, dan wel uit te kunnen sluiten. In tabel 2.1 is een overzicht van deze inventarisatie weergegeven.

Tabel 2.1 Overzicht inventarisatie zomer- / kraamverblijven

Datum	Tijd	Activiteit	Weersomstandigheden
02-06-2014	03:00 – 05:15	zomer- / kraamverblijven	Onbewolkt, windkracht 1, 9 °C
14-07-2014	21:45 – 00:00	zomer- / kraamverblijven	Onbewolkt, windkracht 2, 16 °C
29-07-2014	21:30 – 23:30	zomer- / kraamverblijven	Onbewolkt, windkracht 2, 19 °C

Paarverblijven en zwermplaatsen van vleermuizen

In de periode 15 augustus – 15 september 2014 zijn twee inventarisaties van circa twee uur uitgevoerd, teneinde paarverblijven en zwermplaatsen vast te stellen dan wel uit te sluiten. In tabel 2.2 is een overzicht van deze inventarisatie weergegeven.

Tabel 2.2: Overzicht inventarisatie paarverblijven en zwermplaatsen

Datum	Tijd	Activiteit	Weersomstandigheden
04-09-2014	22:15 – 00:15	paarverblijven / zwermplaatsen	Onbewolkt, windkracht 2, 14 °C
26-09-2014	05:15 – 07:30	paarverblijven / zwermplaatsen	Onbewolkt, windkracht 2, 12 °C

Winterverblijven

Tijdens de inventarisatie ten behoeve van paarverblijven en zwermplaatsen is aandacht besteed aan middernachtzwermen bij potentiële winterverblijven. Aanvullend heeft donderdag 4 december 2014 een in pandige inspectie plaatsgevonden van de oude stallen, schuren en overkappingen. Hierbij is de bebouwing geïnspecteerd op geschiktheid voor en aanwezigheid van overwinterende vleermuizen.

Vliegroutes en foerageergebied

Het onderzoek naar vliegroutes en foerageerzones heeft gecombineerd met de overige inventarisaties plaatsgevonden.

2.2 Overige soorten

Tijdens alle inventarisaties is aandacht besteed aan de aanwezigheid van andere middels de Flora- en faunawet beschermde soorten. Hiertoe is op een voor de steenmarter geschikte locatie een cameraval geplaatst. Deze heeft tussen 14 juli en 29 juli zowel overdag als 's nachts opnamen kunnen maken van passerende dieren.

3 Resultaten

Per soortgroep zijn hier de resultaten weergegeven.

3.1 Vleermuizen

In het plangebied zijn de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis waargenomen. Per functie wordt omschreven welke waarnemingen zijn gedaan. In afbeelding 3.2 zijn de waarnemingen weergegeven.

Zomer- / kraamverblijven

Er zijn binnen het plangebied geen verblijfplaatsen van vleermuizen waargenomen. Op basis van de waargenomen vliegbewegingen zal de gewone dwergvleermuis verblijfplaatsen hebben in de kern van Diepeveen en de laatvlieger ten noorden van het onderzoeksgebied.

Paarverblijven / zwermplaatsen

Er zijn geen paarverblijven of zwermplaatsen in het plangebied aangetroffen. Ook zijn er in het plangebied geen baltsterritoria waargenomen. De waargenomen vliegbewegingen komen overeen met die uit het onderzoek naar zomer- en kraamverblijven.

Winterverblijven

Er zijn geen winterverblijven in het plangebied aangetroffen. Middernachtzwermen bij potentiële winterverblijven is tijdens het onderzoek niet waargenomen. Ook zijn tijdens de inpandige inspectie geen vleermuizen aangetroffen. Hierbij is tevens vastgesteld dat de gebouwen nauwelijks tot niet geschikt zijn als winterverblijf voor vleermuizen door het ontbreken van een hoge luchtvochtigheid en stabiele temperatuur en de aanwezigheid van tocht. Bovendien zijn de wanden van de nieuwere stallen glad en ontbreken naden en kieren waarin vleermuizen zich kunnen verschuilen.

Vliegroutes

Binnen en grenzend aan het plangebied zijn vliegroutes waargenomen van de gewone dwergvleermuis en van de laatvlieger. De vliegroute van de laatvlieger wordt door enkele exemplaren gebruikt. Van de gewone dwergvleermuis zijn circa 20 exemplaren op de vliegroute in het plangebied waargenomen. De vliegroute wordt door de gewone dwergvleermuis gebruikt om van de verblijfplaats ten oosten van het plangebied bij foerageerzones in het bos ten westen van het plangebied te komen.

Foerageerzones

De groenstructuren in en rondom het plangebied worden benut door de gewone dwergvleermuis, de laatvlieger en de ruige dwergvleermuis als foerageerzone. De foeragerende exemplaren van de gewone dwergvleermuis en van de laatvlieger onderbreken hun vliegroute kort door in het plangebied te jagen. Van de ruige dwergvleermuis is slechts één exemplaar foeragerend waargenomen tijdens het laatste bezoek.

3.2 Overige soorten

Binnen het plangebied zijn de steenmarter en de huismus aangetroffen. Deze zijn beschermd middels Tabel 2 van de Flora- en faunawet. De steenmarter (afbeelding 3.1) heeft een verblijfplaats en latrine in één van de schuren in het plangebied. De huismus is waargenomen bij de woning ten zuidoosten van het plangebied. Er zijn tijdens het onderzoek geen nesten vastgesteld in de te verwijderen bebouwing.

Afbeelding 3.1 Latrine van de steenmarter

Afbeelding 3.2 Waarnemingen steenmarter en vleermuizen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies onderzoek

Binnen het plangebied zijn beschermde soorten aangetroffen. In tabel 4.1 wordt een overzicht van de middels tabel 2 en tabel 3 van de Flora- en faunawet beschermde soorten weergegeven.

4.1.1 Vleermuizen

De vliegroute van de gewone dwergvleermuis is van beperkt belang. Hoewel deze route door meerdere exemplaren wordt gebruikt, is de laan langs de Schapenzandweg een goed alternatief. Deze laan blijft in stand. De vliegroute van de laatvlieger is eveneens van beperkt belang, gezien deze slechts beperkt gebruikt wordt en voldoende alternatieven in de omgeving beschikbaar blijven.

Het aanwezige foerageergebied binnen het plangebied is van beperkt belang voor de gewone dwergvleermuis, de ruige dwergvleermuis en de laatvlieger. Het wordt slechts door enkele exemplaren van deze soorten benut. Daarnaast is er in de directe omgeving voldoende alternatief foerageergebied beschikbaar in de vorm van bosgebied, openbaar groen en nabijgelegen boerderijen.

4.1.2 Steenmarter

De verblijfplaats van de steenmarter wordt door een enkel exemplaar van deze soort gebruikt. Er zijn geen aanwijzingen dat het verblijf voor de voortplanting is benut. Hiermee is deze verblijfplaats en het foerageergebied van beperkt belang. In de omgeving zijn afdoende alternatieven beschikbaar.

Tabel 4.1 Voorkomen van zwaarder beschermde soorten.

Flora en fauna-wet	Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Functie	Belang
Tabel 2	steenmarter	<i>Martes Fiona</i>	Verblijfplaats, Foerageergebied	beperkt beperkt
Tabel 3	Gewone dwergvleermuis	<i>Pipistrellus pipistrellus</i>	Foerageergebied, vliegroute	beperkt beperkt
	Laatvlieger	<i>Eptesicus serotinus</i>	Foerageergebied, vliegroute	beperkt beperkt
	Ruige dwergvleermuis	<i>Pipistrellus nathusii</i>	Foerageergebied	beperkt

Geconcludeerd kan worden dat het plangebied een dermate beperkt belang heeft voor de aangetroffen beschermde soorten dat dit geen belemmering oplevert voor het uitvoeren van de voornemens.

Bronnen:

Adviesbureau E.C.O Logisch, Jeroen Koorevaar, 2014, Briefrapport schapenzandweg Diepeveen

Toetsingskader Flora- en faunawet

Inleiding

Het doel van de Flora- en faunawet is het in stand houden van de inheemse flora en fauna. Vanuit deze wet is bij ruimtelijke ingrepen de initiatiefnemer verplicht op de hoogte te zijn van de mogelijk voorkomende beschermde natuurwaarden binnen het projectgebied. Het uitgangspunt van de wet is dat geen schade mag worden gedaan aan beschermde soorten, tenzij dit uitdrukkelijk is toegestaan (het 'nee, tenzij' – principe). Bepaalde handelingen, waaronder ruimtelijke ingrepen, waarbij beschermde soorten in het geding zijn, zijn slechts bij uitzondering en onder voorwaarden mogelijk.

Zorgplicht

In de Flora- en faunawet is een zorgplicht opgenomen (artikel 2). Deze zorgplicht houdt in dat planten en dieren niet onnodig vernield/gedood of verstoord mogen worden. Dit betekent dat handelingen (of het nalaten hiervan) waarvan men weet, of redelijkerwijs kan vermoeden, dat ze nadelig zijn voor planten en/of dieren niet mogen worden uitgevoerd. Wanneer dergelijke handelingen toch uitgevoerd moeten worden, moeten maatregelen, voor zover dit in redelijkheid kan, worden genomen om de nadelige gevolgen te voorkomen of zoveel mogelijk te beperken. Er dient bijvoorbeeld zo gewerkt te worden dat dieren kunnen ontsnappen en het kan nodig zijn om soorten te verplaatsen (bijvoorbeeld planten en amfibieën). Deze algemene zorgplicht geldt voor elke soort en elk individu in Nederland.

Verbodsbepalingen

In de Flora- en faunawet staan een aantal verbodsbepalingen om beschermde soorten specifiek te beschermen. Deze verbodsbepalingen zijn opgenomen in artikel 8 tot en met 18, waarbij artikel 8 tot en met 12 direct betrekking hebben op de bescherming van (standplaatsen van) planten en (leefgebieden van) diersoorten. Hieronder zijn beknopt de verbodsbepalingen op een rij gezet:

Artikel 8)	het is verboden beschermde planten te plukken, te snijden, te vernielen of op een andere manier te verwijderen;
Artikel 9)	het is verboden om beschermde dieren te verwonden, doden of te vangen;
Artikel 10)	het is verboden om beschermde dieren opzettelijk te verontrusten;
Artikel 11)	het is verboden om nesten, voortplantings- of andere vaste verblijfplaatsen van dieren te verstoren of aan te tasten;
Artikel 12)	het is verboden om eieren van beschermde dieren te rapen, beschadigen of te vernielen.

Vrijstelling of ontheffing verbodsbepalingen

Onder bepaalde voorwaarden geldt een algemene vrijstelling of een ontheffingsplicht van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Welke voorwaarden verbonden zijn aan de vrijstelling of ontheffing hangt af van de dier- of plantensoorten die voorkomen in het onderzoeksgebied. Hiertoe worden verschillende beschermingsregimes onderscheiden:

- Soorten van tabel 1 – algemene soorten – lichtste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 2 – overige soorten – middelste beschermingsregime;
- Soorten van tabel 3 – genoemd in bijlage IV van de Habitatrictlijn en in bijlage 1 van de AMvB – zwaarste beschermingsregime.

Algemene vrijstelling

Voor tabel 1-soorten geldt voor ruimtelijke ontwikkelingen een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (artikel 8 t/m 12) en is derhalve geen ontheffing nodig. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet wel de zorgplicht nakomen.

Vrijstelling onder gedragscode

Voor tabel 2-soorten geldt een vrijstelling van de verbodsbepalingen in de wet (artikel 8 t/m 12) als wordt gewerkt volgens een goedgekeurde gedragscode. De goedgekeurde gedragscodes staan vermeld op de website van het Ministerie van EZ (www.drloket.nl). Voor de meeste activiteiten zijn er inmiddels gedragscodes goedgekeurd. De kans is groot dat de voorgenomen activiteit kan worden uitgevoerd onder één van de vele goedgekeurde gedragscodes. U hoeft geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen, maar u moet uw activiteiten aantoonbaar uitvoeren zoals in de gedragscode staat. Tevens blijft de zorgplicht gelden.

Ontheffing tabel 2 en 3

Als er niet kan worden gewerkt onder een geldige gedragscode, is voor tabel 2-soorten alsnog een ontheffing nodig om toestemming te hebben voor het overtreden van de verbodsbepalingen in de wet. Ook voor tabel 3-soorten geldt een ontheffingsplicht.

Ingrepen waarbij de verbodsbepalingen worden overtreden moeten ter goedkeuring worden voorgelegd aan RVO door middel van een ontheffingsaanvraag, vergezeld van een overzicht van mitigerende of compenserende maatregelen om effecten tegen te gaan.

Wanneer mitigerende maatregelen voldoende worden geacht om effect voorafgaand aan de ingreep te voorkomen, krijg u bericht terug in de vorm van een 'positieve afwijzing' van uw ontheffingsaanvraag. Dit betekent dat u uw werkzaamheden mag uitvoeren, mits zij precies volgens het mitigatieplan worden uitgevoerd. Op deze manier worden overtredingen van de Flora- en faunawet voorkomen. Als de mitigerende of compenserende maatregelen (tijdelijke) effecten niet kunnen voorkomen en de gunstige staat van instandhouding niet in het geding komt, dan wordt een ontheffing verleend.

Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Habitatrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van bijlage IV-soorten met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen. Een ontheffing voor ruimtelijke ingrepen is alleen mogelijk onder de volgende wettelijk belangen:

- Bescherming van flora en fauna;
- Volksgezondheid of openbare veiligheid;
- Dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van redenen van sociale of economische aard, en voor het milieu wezenlijke gunstige effecten.

Voor de meeste ruimtelijke projecten betekent dit dat een ontheffing voor Habitatrichtlijn Bijlage IV-soorten alleen kan worden aangevraagd onder dwingende redenen van groot openbaar belang. Dit belang moet worden onderbouwd om het groot openbaar belang aan te tonen. Een groot openbaar belang is een belang op regionale of nationale schaal. Vaak is de verwijzing naar een regionale structuurvisie voldoende.

Vogels

Vogels zijn niet opgenomen in tabel 1 tot en met 3. Alle vogels zijn in het broedseizoen gelijk beschermd. De bescherming van vogels is hoofdzakelijk gericht op de bescherming van de nesten. Daarbij wordt wel een onderscheid gemaakt in nesten die jaarrond zijn beschermd (Categorie 1 tot en met 4-vogelsoorten), nesten die alleen jaarrond zijn beschermd als zwaarwegende feiten of ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen (Categorie 5-vogelsoorten) en nesten die niet jaarrond zijn beschermd (overige vogelsoorten).

Sinds augustus 2009 is door een uitspraak van de Raad van State bepaald dat er volgens de Europese Vogelrichtlijn geen ontheffing meer verleend mag worden voor het vernietigen van vaste verblijfplaatsen van vogels met als wettelijk belang ruimtelijke ingrepen of dwingende redenen van groot openbaar belang. Om ruimtelijke ontwikkelingen toch uit te kunnen voeren, moeten mitigerende maatregelen worden genomen om effecten vooraf te voorkomen. Om zeker te zijn van de juiste maatregelen is het aan te bevelen om de maatregelen voor te leggen aan het Ministerie van EZ door het indienen van een ontheffingsaanvraag. Hoewel een ontheffing voor vogels in de meeste gevallen niet kan worden afgegeven, geeft de Minister in haar besluit aan of de maatregelen voldoende zijn (positieve afwijzing).

Procedure ontheffingsaanvraag

Tabel 2-soorten

Voor soorten van tabel 2 geldt dat als u kunt werken volgens een goedgekeurde gedragscode er een vrijstelling geldt en geen ontheffing nodig is. Indien u niet kunt werken volgens een gedragscode, maar u kunt maatregelen nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), dan hoeft u ook geen ontheffing van de Flora- en faunawet aan te vragen. Wilt u zeker weten of uw mitigerende maatregelen voldoende zijn, en er inderdaad geen ontheffing nodig is? Vraag dan een ontheffing aan om uw maatregelen goed te keuren.

Tabel 3-soorten

Indien beschermde soorten van tabel 3 zijn aangetroffen in het plangebied, dan is mogelijk een ontheffingsaanvraag noodzakelijk. Net als voor tabel 2-soorten geldt dat als u maatregelen kunt nemen om de functionaliteit van de voortplantings- en/of vaste rust- en verblijfplaats te garanderen (zogenoemde mitigerende maatregelen), u geen ontheffing van de Flora- en faunawet hoeft aan te vragen. U kunt uw mitigatieplan voorleggen bij RVO voor goedkeuring.

Voor soorten van bijlage IV van de Habitatrichtlijn (die ook onder de tabel 3-soorten van de Flora- en faunawet vallen) is het niet langer mogelijk ontheffing aan te vragen op grond van ruimtelijke ontwikkelingen (zie 2.4.4). Dat zelfde geldt voor vogelsoorten (zie 2.4.5).

Indien u geen mitigerende maatregelen kunt nemen, dan dient een ontheffing te worden aangevraagd bij RVO van het ministerie van Economische Zaken. Voor de ontheffingsaanvraag is het noodzakelijk te weten welke soorten aanwezig zijn, zodat gerichte mitigerende maatregelen kunnen worden getroffen.

RVO zal, indien het akkoord is met het aangeleverde stappenplan waarin de aanpak voor mitigatie beschreven wordt, een zogenoemde 'verklaring van geen bedenkingen' (vvgb) (bij een aanvraag onder de Omgevingsvergunning) of een 'positieve afwijzing' (bij een regulier ingediende aanvraag) afgeven. Daarmee zegt zij in feite dat een ontheffing niet noodzakelijk is wanneer men zich bij de uitvoering houdt aan het opgestelde stappenplan.

De doorlooptijd van een ontheffingsaanvraag bij RVO bedraagt doorgaans 6 weken tot 4 maanden.

Wabo

Vanaf 1 oktober 2010 is voor ruimtelijke ontwikkelingen de Wabo (Wet algemene bepalingen omgevingsrecht) in werking getreden. Dit houdt in dat de benodigde vergunningen en ontheffingen, dus ook die ten aanzien van de Flora- en faunawet en Natuurbeschermingswet, in de meeste gevallen via een omgevingsvergunning gaan lopen. De aanvraag voor de omgevingsvergunning wordt ingediend bij de betreffende gemeente en vervolgens door de gemeente ter beoordeling voorgelegd aan het Ministerie van EZ (voormalig Ministerie van LNV). Het Ministerie van EZ geeft bij goedkeuring een vvgb (verklaring van geen bedenkingen) af. Deze vvgb vervangt de huidige ontheffing Flora- en faunawet.

De grootste veranderingen in het nieuwe systeem zijn dat:

- het Ministerie van EZ geen direct contact meer met de aanvrager heeft;
- de gemeente verantwoordelijk is voor toezicht en handhaving van de vvgb in de omgevingsvergunning.

Het doel van deze herstructurering is het versnellen en vergemakkelijken van de procedure.